

'Maïsteelt kan duurzamer'

Telen met toekomst: door kritische onkruidbestrijding minder kosten en mogelijk hogere opbrengst

Duurzame onkruidbestrijding in maïs is mogelijk en verdient het ook om gestimuleerd te worden. Dat blijkt uit het project 'Telen met toekomst', waarbij ook LTO Nederland betrokken is. Aan veehouders de vraag, om met hun loonwerker in gesprek te gaan over de wijze van onkruidbestrijding in de maïs en welke alternatieven er zijn.

In het oppervlaktewater worden regelmatig resten van middelen gevonden die worden gebruikt bij de onkruidbestrijding van maïs. Dat blijkt uit metingen die worden uitgevoerd door waterschappen. In het project 'Schone bronnen nu en in de toekomst', een initiatief van de Unie van Waterschappen, LTO Nederland, Vewin en Nefyto, worden knelpunten in grond- en oppervlaktewater veroorzaakt door gewasbeschermingsmiddelen zichtbaar gemaakt.

'Telen met toekomst' heeft de taak samen met agrariërs, loonwerkers en handel te zoeken naar haalbare en effectieve maatregelen om drift en uitspoeling naar het oppervlaktewater te voorkomen. „Een middel moet daar terechtkomen, waar het z'n werk moet doen”, zegt Brigitte Kroonen - Backbier van PPO Vredepeel. Zij is betrokken bij het project Telen met toekomst.

Jaarlijks wordt in Nederland ruim

Fanatiek eggen

Een aantal jaren is er flink geëgd in de maïsteelt. Het was een voorwaarde om voor de MacSharrytoeslag in aanmerking te komen. Sinds het verdwijnen van de cross compliance in 2005 staat de eg bij veel loonwerkers weer in de schuur. Uit een landelijke steekproef onder vijftig grote loonwerkers die circa 10 procent van het maïsareaal bespuiten, blijkt dat 65 procent helemaal is gestopt met eggen. Overigens vijftien procent egt nog wel.

Gerard Venner van werktuigencoöperatie Leudal uit Heythuysen hoort bij die vijftien procent. „Voor ons hoort eggen bij een goede onkruidbestrijding.” Bij klanten waar de maïs wordt gespoten, wordt ook geëgd. „We proberen door een besparing op middeleninzet de kosten voor eggen terug te verdienen. De twijfelaars hebben we overtuigd door ze uit te nodigen bij een demoproef. De helft van het veld was wel geëgd, de andere helft niet. Een bezoekje daaraan was voldoende.”

250.000 hectare maïs in een kort tijdsbestek van ongeveer 3 weken gespoten tegen onkruiden. Een hele klus waarbij het lastig is om voor ieder perceel afzonderlijk de meest kritische middelenkeuze en dosering vast te stellen. Dit heeft vaak niet de eerste prioriteit. Waterschappen roepen op om op z'n minst langs watervoerende sloten en op percelen met een laag organisch stofgehalte (minder dan 3 procent) kritisch te zijn op het gebruik van middelen met een groot milieu-effect.

NOG NIET OVERTUIGD

Het effect van kritisch doseren in maïs is het afgelopen jaar op de verschillende proefvelden maar ook in de praktijk overduidelijk naar voren gekomen. Dat geldt zeker ook voor spuiten met een lage dosering op zeer klein onkruid. „En toch is nog lang niet iedereen daarvan overtuigd. De gangbare middelen en doseringen zijn vertrouwd en wanneer de resultaten goed zijn, komt de vraag op wat de winst is met het spuiten met een lage dosering. Een handeling die ook nog eens herhaald moet worden?”, schetst Kroonen de gevoelens die leven in het veld.

Met één toepassing, waarbij men kritisch is op middelenkeuze en -dosering kom je ook al een heel eind, zo bleek uit de ervaringen van de loonwerkgroep van Telen met toekomst. Kwantificeren hoeveel opbrengst en kwaliteit je verliest met gangbaar spuiten, kan Kroonen niet, maar loonwerkers zeggen dat kritisch doseren leidt tot zichtbaar minder schade. „Bij het toepassen van lage doseringssystemen geldt dat zeker. Schade betekent gewasremming en alleen daarom al zou een veehouder zijn loonwerker de ruimte moeten geven - ook financieel - om het anders te doen.”

Over de meerkosten van spuiten met een lage dosering is Kroonen helder: „Wat je kwijt bent aan tarief voor de tweede keer

spuiten, verdien je door het lagere middelengebruik.” Ook wijst ze op het belang van een goede scouting van de onkruiden. Hoe nauwkeuriger dat gebeurt, des te kritischer de middelenkeuze kan zijn.

MILIEU-EFFECTKAARTEN

Tussen middelen zitten grote verschillen in de mate van milieubelasting. En elk middel heeft ook zijn eigen MTR (maximaal toelaatbaar risico). Informatie hierover is te vinden op de milieu-effectkaarten die staan op de site van Telen met Toekomst (www.telenmet-toekomst.nl). Op deze site staat ook een middelentabel die inzicht geeft in de kosten van kritische combinaties, ook met informatie over hoe ze scoren op waterleven en de kans op uitspoeling.

De middelencombinatie wordt bepaald door de soorten onkruiden die voorkomen. Kroonen: „In z'n algemeenheid geldt hoe meer verschillende (probleem)onkruiden er staan, hoe breder en duurder de in te zetten middelcombinatie is.” De periode tot aan sluiten van het gewas bepaalt hoeveel bodemherbicide nodig is.

De dosering van de contactherbiciden hangt af van de weersomstandigheden en de onkruidgrootte. Kroonen attendeert ook op het beslissingsondersteunend systeem 'Gewis' dat hierin kan helpen. Alhoewel dit voor loonwerkers wel als een tijdrovende bezigheid wordt gezien in een periode dat de tijd erg schaars is, was de ervaring van de loonwerkgroep van Telen met toekomst.

Om drift te voorkomen is het aan te raden bij alle middelen die toegepast worden langs de sloot maximaal driftbeperkende maatregelen te nemen. Bestrijden met een grove druppel levert het minste driftgevaar. „Echter hoe grover de druppel, des te kritischer luidt een bespuiting.”

Bij doppen die 50 procent drift beperken

Diverse partijen aan de slag

LTO Nederland, CUMELA, Nefyto, Agrodīs en waterschap Aa en Maas hebben samen met 'Telen met toekomst' de handen ineengeslagen om aan de slag te gaan met duurzame maïsteelt. „Een duurzame teelt is mogelijk en het is onze taak ervoor te zorgen dat er geen maïsmiddelen boven de norm meer worden gevonden in grond- en oppervlaktewater”, zegt Co Hartman, lid van de werkgroep gewasbescherming van LTO Nederland. Dit voorjaar meer over duurzame onkruidbestrijding in maïs in Nieuwe Oogst.

is geen verminderde effectiviteit te verwachten; bij doppen die 75 en 90 procent drift beperken is bij contactherbiciden in lage dosering op klein onkruid wel een verminderde effectiviteit te verwachten, weet Kroonen uit ervaring in proeven.

EGGEN

Een duurzame onkruidbestrijding in maïs begint met eggen voor opkomst. Het grootste voordeel daarvan is dat de eerste kiemgolf al in een vroegtijdig stadium wordt bestreden. Lastige, vroeg kiemende onkruiden zoals zwaluwtong en ooievaarsbek zijn al gedeeltelijk aangepakt voordat de chemische bestrijding volgt.

Bovendien wordt met eggen een kiembed gemaakt voor nieuwe onkruiden. Daardoor is de tweede kiemgolf veel homogener. De variatie in onkruidgrootte is kleiner, met als de schaduwwerking, waardoor het spuitresultaat beter is. Een goed uitgevoerde egbewerking maakt het ook mogelijk met een lagere dosering te spuiten.

„De extra bewerkingskosten voor het eggen worden op z'n minst terug verdiend door lager te doseren”, merkt Kroonen op. Maar zeker net zo belangrijk noemt de onderzoeker bij PPO de milieuwinst die wordt geboekt, wanneer kritisch wordt gedoseerd. „Niet alleen het gewas moet schoon, ook het water in de omgeving moet schoon blijven. De opdrachtgever is daar net zo verantwoordelijk voor als de uitvoerende loonwerker.”

ILONA LESSCHER

In het oppervlaktewater worden regelmatig resten van middelen gevonden die worden gebruikt bij de onkruidbestrijding van maïs. De inspanningen van Telen met toekomst moeten leiden tot een duurzamere maïsteelt.

Foto: Marcel Bekken

